

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки
Одеської державної адміністрації

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“ОДЕСЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ”

**VII ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ**

**ТРАДИЦІЙНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ
РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ**

Збірник наукових праць

Одеса - 2024

УДК: 378.22+371.15 (007.2)

Редакційна колегія:

Головний редактор: Беляк О. М. – к. пед. н, доцент, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, директор Комунального закладу «Одеський педагогічний фаховий коледж»

Відповідальні секретарі:

Дорошенко В. А. – спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Комунального закладу «Одеський педагогічний фаховий коледж»

Ліпінська О. Ф. – спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, методист Комунального закладу «Одеський педагогічний фаховий коледж»

Степаненко Т. О. – спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Комунального закладу «Одеський педагогічний фаховий коледж»

Члени редакційної ради:

Ткачук І. О. – к. пед. н., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Комунального закладу «Одеський педагогічний фаховий коледж»

Нарійчук М. Д. – к. пед. н., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Комунального закладу «Одеський педагогічний фаховий коледж»

Харченко Н. М. – к. психол. н, спеціаліст вищої категорії, психолог-методист, практичний психолог Комунального закладу «Одеський педагогічний фаховий коледж»

Технічний редактор: Ковташ О. М. - спеціаліст II категорії, викладач Комунального закладу «Одеський педагогічний фаховий коледж»

Традиційні та інноваційні підходи розвитку сучасної освіти в Україні. Збірник наукових праць. Одеса: КЗ «ОПФК», 2024. 217 с.

До збірника увійшли статті учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції: науковців, аспірантів, викладачів, здобувачів освіти, в яких розглядаються актуальні питання використання традиційних та інноваційних підходів до професійної підготовки майбутніх педагогів, формування професійних компетентностей у процесі підготовки майбутніх спеціалістів, розкриваються результати як теоретичних наукових досліджень, так і практичного досвіду.

Для широкого кола освітян. Публікації можуть використовуватися науковцями, викладачами вищої та фахової передвищої освіти, вчителями загальної середньої освіти, вихователями закладів дошкільної освіти, а також здобувачами вищої та фахової передвищої освіти при підготовці і написанні наукових робіт тощо.

Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів статей.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність та достовірність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей. Матеріали подаються мовою оригіналу.

©КЗ «ОПФК», 2024

ЗМІСТ

Андрєєва Т. Т., Дзюбенко О.В., Макаренко В. Г., - ФОРМУВАННЯ ЗДАТНОСТІ СПРИЙМАННЯ ЕСТЕТИЧНИХ ЯВИЩ В ПРИРОДІ НА ЗАНЯТТЯХ ЗОБРАЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	7
Беляк О.М. - ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО НАВЧАННЯ В ОДЕСЬКОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ.....	11
Беляк О.М., Думбадзе І.Н. - ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВАННЯ ПАТРІОТИЧНИХ ПОЧУТТІВ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	16
Беляк О. М., Ярошенко Ю. О. - ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СВІДОМІСТЬ ДІТЕЙ.....	19
Битка В.В. - РЕАЛІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ У НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ ФАХОВОГО ПЕРЕДВИЩОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ.....	23
Білошкурський В.В., Клочан Н.В., Кешман І.О. - ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	25
Білошкурська С. С., Сорочан Т.О., Сульженко А.О. - ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В ОСВІТІ: ТРАНСФОРМАЦІЯ НАВЧАННЯ ТА НОВІ МОЖЛИВОСТІ.....	28
Біязі М. І. - ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ РОЗВИВАЮЧИХ МЕТОДИК НА ЗАНЯТТЯХ З МАЛЮВАННЯ І ЛІПЛЕННЯ.....	32
Бондарук Л.О., Дуднік І.А - ПРІОРИТЕТ ПРИНЦИПУ ЛЮДИНОЦЕНТРИЗМУ – ШЛЯХ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ВИХОВНИХ ТА ОСВІТНІХ ЗАВДАНЬ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ.....	35
Budnik A.A. - STIMULATION OF COGNITIVE AND SPEECH ACTIVITY IN INOPHONES USING THE METHOD OF PROVOCATIVE LEARNING.....	38
Буздуган Є. В. - ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ.....	40
Веліксар Н. В. - МОДЕРНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДИК І ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.....	43
Власова Г. В. - ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ВИМОГИ ДО ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ ЗДАТНОГО ДО ТВОРЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	50
Горанська В.П. - ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ (на основі практичного досвіду КЗ «ОПФК»).....	53
Деміденко Я.О. - ЗАСТОСУВАННЯ ПРАКТИЧНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ».....	57
Дорошенко В. А. - ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ...60	60
Дорошенко В. А., Элькіна В. І. - ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	68

Дорошенко В. А., Щербакова В. Б. - ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПОВНОЇ ФІЗИЧНОЇ РЕАКЦІЇ ТА КОМУНІКАТИВНО-ІГРОВОГО МЕТОДУ ЯК НАЙБІЛЬШ ЕФЕКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	71
Зінченко О.А. - ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	73
Золотаренко Т.О. - ІННОВАЦІЙНІ ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ОСВІТНІЙ ПРАКТИЦІ КОРОЛІВСТВА НОРВЕГІЯ.....	76
Карасевич М. П., Голуб Д. М. - ФОРМИ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ У НАРОДНІЙ ПЕДАГОГІЦІ ДОШКІЛЬНЯТ.....	79
Коваль Л. П. - ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ KEYС-ТЕХНОЛОГІЙ У ВИВЧЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	82
Колбіна Л.А. - ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	92
Колбіна Л.А., Анкудінова В. С. - ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ВПРОВАДЖЕННЯ LEGO-ТЕХНОЛОГІЙ «ШІСТЬ ЦЕГЛИНОК» В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	87
Колесник Є. І. - ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ.....	91
Коренкова Г.В., Мартинович Л.Я., Зуй О.М. - ВПЛИВ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ОНЛАЙН-РЕСУРСІВ НА ЯКІСТЬ ОСВІТИ.....	95
Красніцька О., Соколюк О. - ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ СТРЕСОСТІЙКИХ МЕТОДИК В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ІЗ ЗДОБУВАЧАМИ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ.....	98
Крістіюгло Т.В., КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ.....	103
Леонова В. І., Гаркуша О. О. - МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ.....	106
Листопад Н. Л. - ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДОМ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	112
Маєвська М.Р. - ЦИФРОВИЙ ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ МЕНТИМЕТЕР.....	117
Матійчук С.О., Кифорук Ю.І., Шимкова О.М. - ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИХОВАТЕЛЯМИ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО ЗАНЯТЬ.....	119
Матюшин С. А., Ройтенко В. І. - ЗНАЧЕННЯ РУХЛИВИХ ІГОР ДЛЯ ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ.....	123
Міхєєва В.Г. - ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	125
Мішакіна М. В. - ВИКОРИСТАННЯ СНАТГРТ У НАВЧАННІ ЛЕКСИЦІ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	129

Молодовська Ю.С. - НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО КОМУНІКАТИВНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ.....	132
Мухіна Т. Є., Патика В. А. - ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО ПІДХОДУ ПРИ ВИВЧЕННІ МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	136
Мухіна Т.Є., Соколенко А.О. - ПІДРУЧНИК ДЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК ІГРОВЕ ПОЛЕ ДЛЯ НАВЧАННЯ.....	139
Мухіна Т. Є., Ткачук І. В. - ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПІДРУЧНИКІВ ДЛЯ НАВЧАННЯ І РОЗВИТКУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	142
Надибська С. Б., Руденко Ю. А. - ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ КУРСАНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ.....	145
Нарійчук М. Д. - САМОСВІДОМІСТЬ У СТРУКТУРІ ФОРМУВАННЯ САМООЦІНКИ ОСОБИСТІСНИХ МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ.....	151
Опарін А. В., Брітавська О. П. - ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕСТІВ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ ДЛЯ КОНТРОЛЯ ЗНАНЬ З ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН.....	156
Подольян В.В. - ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	158
Попенко Тетяна - ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ З ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНОГО ДОДАТКУ КАНООТ: ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ.....	162
Поштарук Л.І., Заблоцька С.О. - СТВОРЕННЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ.....	166
Пояркова О. С. - НМТ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: ТРУДНОЩІ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ.....	167
Река П.В., Река О.П. - ВІРТУАЛЬНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ.....	172
Сержанова Н. М., Думбадзе І.Н. - ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ ЕКОЛОГІЧНОГО РУХУ СТУДЕНТСТВА. (НА ПРИКЛАДІ РОБОТИ ЕКОПАРЛАМЕНТУ «GREEN TEAM» ОПФК).....	177
Сержанова Н. М., Кравчук Д.В. - ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	179
Скоромна М. В. - ІНТЕГРАЦІЯ STEM –ПІДХОДІВ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС.....	181
Скрипкіна М.В. - ІНТЕГРАЦІЯ МИСТЕЦТВА В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС, РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	186
Стахов А.С. - ВПЛИВ ПЕДАГОГІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА НА РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ.....	189
Стешенко В.В. - ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	191
Сушенцова Г.В., Березок В.В. - ВПЛИВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВУ СФЕРУ МОЛОДІ.....	193
Ткачук І. О. - ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТАМИ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ.....	195
Толопко О.О. - ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	199

Топал Т. І. - РОЛЬ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ОСОБИСТОСТІ.....	202
Тумак Л.В. - МОДЕРНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДИК І ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.....	205
Тютюнник Г.О. - ІННОВАЦІЙНІ ЗАХОДИ ДЛЯ РОЗВИТКУ АКВАКУЛЬТУРИ: МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ.....	207
Харченко Н.М. - СПІЛЬНІ ЗУСИЛЛЯ: ВЗАЄМОПІДТРИМКА ТА СПРИЯННЯ МЕНТАЛЬНОМУ ЗДОРОВ'Ю В НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.....	209
Шабаш С.П., Звариченко В. В., Мельникович К. М. - ПРОФЕСІОНАЛІЗМ ПЕДАГОГА – ЗАПОРУКА ЯКОСТІ ОСВІТИ.....	212
Шпаляренко Ю. А., Можейко С. О. - ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ПІД ЧАС РАНКОВИХ ЗУСТРІЧЕЙ.....	216

міжособистісної взаємодії, основною метою якої є допомога і створення сприятливих умов для саморозвитку і самореалізації співрозмовника.

У контексті аналізу комунікативної толерантності важливе місце займає синергетичний підхід, що розглядає це явище як результат взаємодії різноманітних факторів у комунікативному процесі. Він акцентує на створенні продуктивного діалогу між порядком і хаосом, де в контакті протилежностей народжується новий зміст.

Ця перспектива вважає комунікативну толерантність ключовим елементом міжкультурного діалогу, спрямованого на знаходження шляхів взаєморозуміння між представниками різних світоглядів, життєвих стилів, релігійних та культурних традицій. В цьому контексті, комунікативна толерантність стає не тільки механізмом спілкування, а й основою для розвитку міжособистісних та групових взаємин на засадах рівноправного діалогу і взаємної підтримки.

Такий погляд розширює розуміння толерантності, представляючи її як комплексне явище, що ґрунтується на цілісному підході до організації комунікативного простору. Функції комунікативної толерантності, таким чином, стають ключем до розкриття її суті, оскільки вона спирається на концептуальні засади функціонального, етнолінгвокультурного, екзистенційно-гуманістичного, диверсифікаційного, діалогічного, фасилітативного та синергетичного підходів. Це робить комунікативну толерантність центральним елементом в структурі морального спілкування, визначаючим її через мотиваційно-ціннісне ставлення до взаємодії, яке проявляється на рівні індивідуальної комунікативної поведінки.

Література

1. Афанасьєва, Л. Толерантність як соціальний маркер повсякденного буття людини. Соціологічні студії. 2019. № 2. С. 35–41.
2. Бацевич Ф. С. Лінгвокультурні аспекти комунікативної толерантності. Соціогуманітарні проблеми людини. 2010. № 5. С. 108–119. С. 112-116.
3. Залановська Л.І. Толерантність як психологічне явище: теоретичний аспект. Проблеми загальної та педагогічної психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПНУ, 2013. т. XIII. – ч. 6. С.118.
4. Лапа Н.М. Наукові підходи до визначення поняття «комунікативна толерантність». Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Психологічні науки. 2016. Вип. 6(2). С. 61-65.
5. Чаплак Я. В., Чуйко Г. В., Проскурняк О. П. Комунікативна толерантність як психологічна проблема. Psychological journal. Volume 6 Issue 3. 2020. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1249/1/document%20%287%29.pdf>.
6. Швачко Е.В. Толерантність як психо-соціальний феномен. Соціологія: теорія і методи, маркетинг. 2001. №2. С. 154-170.
7. Ярошович Г. І., Мельник Л. Б. Фасилітативний підхід до розвитку комунікативних здібностей учнів на уроці української мови. Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство). № 18, 2022. С. 93-99

Мухіна Т. Є. – старша викладачка кафедри початкової освіти, Бердянський державний педагогічний університет, м. Запоріжжя
Патика В. А. – здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта,

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО ПІДХОДУ ПРИ ВИВЧЕННІ МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Анотація

У статті розкрито особливості впровадження інтегрованого підходу при вивченні математики в початковій школі, аналізуючи його вплив на розвиток міжпредметної компетентності учнів, їхню мотивацію та здатність застосовувати математичні знання в різних контекстах.

Авторки підкреслюють, що інтегрований підхід до вивчення математики в початковій школі є значущим для сучасної освіти, адже він розширює розуміння учнями взаємозв'язків між різними науками; збагачує освітній процес, роблячи його більш захоплюючим та актуальним; сприяє формуванню у молодших школярів практичних навичок використання математики; стимулює інтерес до предмету та підвищує мотивацію до навчання; дозволяє вчителям ефективно координувати процес навчання, інтегруючи різні дисципліни та створюючи цілісне освітнє середовище; допомагає здобувачам початкової освіти краще засвоювати математичні знання та розвивати важливі навички міжпредметного співвідношення.

Summary

The article reveals the features of implementing an integrated approach to teaching mathematics in primary school, analyzing its impact on the development of interdisciplinary competence in students, their motivation, and the ability to apply mathematical knowledge in various contexts.

The authors emphasize that the integrated approach to teaching mathematics in primary school is significant for modern education because it expands students' understanding of the interconnections between different sciences; enriches the educational process, making it more exciting and relevant; contributes to the formation of practical skills in using mathematics among younger students; stimulates interest in the subject and increases motivation for learning; allows teachers to effectively coordinate the learning process by integrating various disciplines and creating a holistic educational environment; helps primary education seekers better assimilate mathematical knowledge and develop important interdisciplinary skills.

У контексті сучасних освітніх реформ, Державний стандарт початкової освіти акцентує на важливості міжпредметної компетентності, яка визначається як здатність учня інтегрувати знання та навички з різних дисциплін для розв'язання комплексних завдань. Це підкреслює необхідність інтегрованого підходу, що сприяє глибшому розумінню матеріалу та розвитку навичок критичного мислення, що є ключовими для адаптації учнів до швидкозмінного світу. Концепція Нової української школи прагне до реформування початкової освіти, підкреслюючи важливість інтеграції з іншими предметами. Така інтеграція є ключовою для розвитку сучасної науки та цивілізації, де наукове мислення переходить від аналізу ізольованих явищ до розуміння їх у комплексі [1; 2].

Інтегрований підхід у початковій школі відкриває учням можливість використовувати математику як інструмент для розуміння світу. Вони вчаться застосовувати числові дані для аналізу природних явищ, історичних подій та літературних творів, що робить освітній процес більш захоплюючим та релевантним. Цей підхід також сприяє формуванню у дітей здатності до міжпредметного аналізу та синтезу, що є важливим для їхнього подальшого навчання та життя.

Проблема інтегрованого навчання вивчалася вченими В. Бондаренком, В. Вичоровою, С. Гончаренком, О. Любарською, Є. Романенко та ін. Особливості застосування інтегрованого підходу на уроках математики були розглянуті в наукових працях Н. Вегери, С. Мельник, Л. Зайцевої, О. Онопрієнко, С. Скворцової та ін.

Мета дослідження – розкрити особливості впровадження інтегрованого підходу при вивченні математики в початковій школі, аналізуючи його вплив на розвиток міжпредметної компетентності учнів, їхню мотивацію та здатність застосовувати математичні знання в різних контекстах.

У процесі засвоєння і застосування математичних знань, навичок і вмінь закладаються об'єктивні передумови для збагачення не лише суто математичного, а й загальнокультурного потенціалу школярів, створюються широкі можливості для формування та розвитку мислення, пам'яті, уявлень, уяви учнів, їх наукового світогляду, алгоритмічної, інформаційної та візуальної культури, вмінь встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між окремими фактами, обґрунтовувати твердження, математизувати реальні ситуації. За рахунок дидактично виваженої організації навчання математики видається можливим істотно впливати на інтелектуальний розвиток учнів, формувати позитивні риси особистості, розвивати розумову активність, пізнавальну самостійність, саморегуляцію, творчість у навчальній діяльності. Тому зміст підручників з математики реалізує особистісно орієнтовану модель навчання і центрується на особистості учня – навчання, орієнтоване як на власне математичну освіту, так і на освіту за допомогою математики, на вироблення якостей мислення, необхідних для адаптації та повноцінного функціонування людини в сучасному суспільстві, на засвоєння математичного апарату як засобу постановки і розв'язання проблем реальної дійсності [2].

Інтегрований підхід до вивчення математики в початковій школі передбачає встановлення зв'язків між очікуваними результатами навчання та реальними взаємозалежностями між математичними поняттями й процесами, а також іншими освітніми компонентами. Інтегровані уроки мають ряд переваг, таких як цілісне уявлення про явище, підвищення зацікавленості учнів, розвиток мовлення, вміння порівнювати, узагальнювати, робити висновки, а також формування гармонійно розвиненої особистості. Інтеграція сприяє виявленню зв'язків між різними предметами та сферами життя, що робить навчання більш ефективним [3].

Основні зв'язки між предметами, що інтегруються з математикою, можна визначити наступним чином:

1 клас: математика інтегрується з курсами «Я досліджую світ», «Мистецтво» та «Фізичне виховання».

2 клас: ті ж самі інтеграції, що й у 1 класі, продовжуються, збагачуючи досвід учнів.

3-4 класи: до вже існуючих інтеграцій додається «Інформатика», розширюючи технологічний та інформаційний горизонти учнів [5].

Аналіз підручника з математики для 3 класу авторства С. Скворцової та О. Онопрієнко демонструє, як математичні концепції інтегруються з мовно-літературною, природничою та мистецькою освітніми галузями, створюючи багатогранний освітній простір. Зокрема, зв'язок з природознавством проявляється через наведені у навчальній книзі задачі та приклади, що використовують природні явища для ілюстрації математичних принципів. Наприклад, у завданні № 4 на с. 59 учням пропонується розв'язати задачу, використовуючи рівняння. Умова задачі стосується пінгвінів, які ловлять рибу: «Самка пінгвіна ловила рибу. Скільки рибин їй спочатку вдалося спіймати, якщо згодом 7 рибин від неї втекло і лише 4 рибини залишилося?». Це завдання не тільки розвиває математичні навички через формування та розв'язання рівнянь, але й вводить учнів у світ природи, де математика використовується для розуміння поведінки та життя тварин [4].

Інтеграція з мовно-літературною освітньою галузі відображена через завдання, де діти повинні використовувати математичні терміни в письмових та усних висловлюваннях, що допомагає в розвитку мовленнєвої компетентності. Так, на с. 22 підручника представлено завдання № 2, де учні застосовують математичні терміни для формулювання та розв'язання задачі, використовуючи схеми та ілюстрації (рис. 2). Це завдання не тільки сприяє розвитку мовленнєвих навичок, але й вчить дітей використовувати математику як мову для опису та аналізу різноманітних ситуацій. Виконуючи цю вправу, молодші школярі поглиблюють своє розуміння математичних понять, розвивають здатність до логічного та критичного мислення [4].

4 Розв'яжи задачу за допомогою рівняння.

Мешканці Антарктиди — пінгвіни — частуються рибою. Самка пінгвіна ловила рибу. Скільки рибин їй спочатку вдалося спіймати, якщо згодом 7 рибин від неї втекло і лише 4 рибини залишилось?

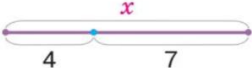

Рис. 1

2 За схемами склади задачі 1 і 2 про виноград, який розкладали по ящиках. Використай числа 14, 21, 64. Розв'яжи одержані задачі 1 і 2.

1) $\begin{matrix} I - \square \\ II - \square \\ III - ? \end{matrix}$ $\left. \begin{matrix} \square \\ \square \\ \square \end{matrix} \right\} 64$

2) $\begin{matrix} I - \square \\ II - \square \\ III - ? \end{matrix}$ $\left. \begin{matrix} \square \\ \square \\ \square \end{matrix} \right\} 14$

3) Зістав одержану задачу 2 і задачу 3. Що змінилось? Як ця зміна вплине на розв'язання задачі 3? Розв'яжи задачу 3, скориставшись підказками.

3) У трьох ящиках 64 кг винограду. Скільки кілограмів винограду в третьому ящику, якщо в першому 14 кг, а в другому — на 7 кг більше, ніж у першому?

1, II і III $\left. \begin{matrix} \square \\ \square \\ \square \end{matrix} \right\} 64$

3) Зміни умову задачі 3 так, щоб у ході розв'язання задачі першою була дія віднімання; дія ділення.

Рис. 2

Отже, впровадження інтегрованого підходу при вивченні математики в початковій школі є значущим для сучасної освіти. Адже **об'єднання** математики з іншими предметами не лише розширює розуміння учнями взаємозв'язків між різними науками, але й збагачує освітній процес, роблячи його більш захоплюючим та актуальним. Цей підхід сприяє формуванню у дітей практичних навичок використання математики, що стимулює їхній інтерес до предмету та підвищує мотивацію до навчання. Інтегрований підхід також дозволяє вчителям ефективно координувати процес навчання, інтегруючи різні дисципліни та створюючи цілісне освітнє середовище. У результаті, молодші школярі не тільки краще засвоюють математичні знання, але й розвивають важливі навички міжпредметного співвідношення, що є критично важливим для їхнього подальшого академічного та особистісного розвитку. Таким чином, інтегрований підхід відіграє ключову роль у формуванні гармонійної та комплексної освітньої стратегії, яка відповідає потребам сучасного динамічного світу.

Література

1. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.03.2024).
2. Бурда М. І., Тарасенкова Н. А. Теоретико-методичні вимоги до змісту шкільних підручників з математики. Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць. 2019. Вип. 17. С. 32-40.
3. Рудницька Н. Ю. Сучасні технології навчання математики у початковій школі в контексті впровадження ідей Нової української школи. Система підготовки майбутніх фахівців у контексті становлення Нової української школи: монографія / за заг. ред. В. Є. Литньова, Н. Є. Колесник, Т. В. Завязун. Житомир. 2019. С. 215–287.
4. Скворцова С. О., Онопрієнко О. В. Математика: підруч. для 3 кл. закл. загал. серед. освіти: у 2-х ч. Ч. 1. Харків: Ранок, 2020. 128 с.

5. Юхимчук А. О. Підготовка вчителів початкової школи до впровадження інтегрованого навчання. Андрологічний вісник. 2019. Вип. 10. С. 165–170.

Мухіна Т.Є. – старша викладачка кафедри початкової освіти, Бердянський державний педагогічний університет, м. Запоріжжя
Соколенко А.О. – здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта, Бердянський державний педагогічний університет, м. Запоріжжя

ПІДРУЧНИК ДЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК ІГРОВЕ ПОЛЕ ДЛЯ НАВЧАННЯ

Анотація

У статті розглядається роль підручника як фундаментального інструменту в освітньому процесі. Автори аналізують, як підручник може стати міцним мостом між традиційним навчанням та ігровими методиками, що сприяють глибшому засвоєнню матеріалу. Висвітлюються критерії, за якими підручник повинен бути створений, щоб відповідати сучасним освітнім вимогам та потребам учнів. Акцентується увага на необхідності інтеграції наукової інформації, розвитку критичного мислення та стимулюванні самостійного навчання. Стаття пропонує оновлений погляд на підручник як на інструмент, що виховує не лише знання, а й творчість, самостійність та зацікавленість до навчання.

Summary

The article examines the role of the textbook as a fundamental tool in the educational process. The authors analyze how the textbook can become a strong bridge between traditional learning and playful methodologies that promote deeper assimilation of material. The criteria by which the textbook should be created to meet modern educational requirements and the needs of students are highlighted. Attention is focused on the need to integrate scientific information, develop critical thinking, and stimulate independent learning. The article offers a renewed view of the textbook as a tool that cultivates not only knowledge but also creativity, independence, and an interest in learning

Шкільний підручник є незамінним джерелом знань, яке водночас служить збірником завдань, дозволяючи учням застосовувати теоретичні знання на практиці. Він особливо важливий для молодших школярів, адже перетворює навчання на захопливу гру, сприяючи розвитку навичок. У цьому контексті, підручник стає не лише засобом для передачі знань, але й інструментом для розвитку критичного мислення, творчості та самостійності.

Проблема значення підручників у освітньому процесі була у полі зору таких учених як Г. Ващенко, І. Смагіної, О. Савченко, Я. Кодлюк та ін. Проте питання щодо використання підручника як ігрового поля для навчання у початковій школі потребує додаткової уваги.

Мета дослідження полягає у визначенні ролі підручника як інструменту, що перетворює навчання на ігровий процес для здобувачів початкової освіти та відіграє ключову роль у формуванні особистості дитини, її світогляду та ціннісних орієнтирів.

Навчальна книга – це ключовий інструмент у процесі навчання, оскільки вона містить важливу інформацію про основи предметів та наукових дисциплін. Підручники для початкової школи розробляються, виходячи з потреб учнів, щоб надати їм доступ до актуальних знань у